

- ร่าง -

สรุปผลโครงการสัมมนา

“เรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านข้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”

ในวันศุกร์ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา

ณ ห้องประชุมกรมการวิทยุหมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การสัมมนาในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน ๑๕๐ คน โดยแบ่งเป็นสมาชิก-รัฐสภา ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านข้าว ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย และสถาบันการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจ-อาเซียนด้านข้าว และสนับสนุนการปฏิบัติงานของประธานรัฐสภาด้านต่างประเทศในด้านข้าว ตลอดจนสร้างเครือข่ายการค้าดำเนินงานเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนร่วมกันระหว่าง-รัฐสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการสัมมนาเป็นการสัมมนาเต็มวัน โดยในภาคเช้าจะเป็น “ช่วงรู้เรา” และในช่วงบ่าย เป็น “ช่วงรู้เขา”

การสัมมนาเริ่มจากพิธีกรโดย นายเนติภูมิ นวรรัตน์ กล่าวแนะนำวิทยากร ทั้ง ๔ ท่าน หลังจากนั้นกล่าวนำโดย ศาสตราจารย์ฐาปนา บุญหล้า ผู้ดำเนินรายการ ว่าประเด็นด้านข้าว ได้มีการกล่าวถึงเป็นระยะเวลานานแล้ว ซึ่งเรามักจะคุ้นหูกันว่าชาวนาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ และยังมีประสบปัญหาความยากจนอยู่ตลอด ดังนั้น เวทีนี้จะเป็นการระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อีกทั้งเป็นการยกระดับและลดช่องว่างของเกษตรกร เพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงต้องมีการพัฒนาความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

การสัมมนาช่วงเช้า เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา

ประเด็นคำถาม

๑. ประชาคมอาเซียนเกี่ยวข้องกับระบบการค้าข้าวอย่างไรมีวิธีเตรียมตัวอย่างไร
๒. จะมีการเตรียมงานระบบค้าข้าวให้มีคุณภาพได้อย่างไร และมีการผลักดันอย่างไร

๓. การบูรณาการระบบการค้าข้าวจะสามารถทำได้หรือไม่
๔. จะสามารถยกระดับรายได้เกษตรกรได้อย่างไร

วิทยากร : รอบเช้า

- ๑) ศาสตราจารย์ธำปนา บุญหล้า
ผู้ดำเนินรายการ
- ๒) นางดาเรศร์ กิตติโยภาส
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิศวกรรมเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
- ๓) นางสาวรังษิต ภูศิริภิญโญ
ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- ๔) นายนิกร เมทชนัง
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตร และ
สหกรณ์การเกษตร
- ๕) นางบุญเกิด ภาวนนท์
ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย

ประเด็นคำถามที่ ๑) ประชาคมอาเซียนเกี่ยวข้องกับระบบการค้าข้าวอย่างไรมีวิธีเตรียมตัวอย่างไร

นางดาเรศร์ กิตติโยภาส กล่าวว่า เห็นควรที่จะมีความร่วมมือกันโดยมองเจตนาารมณ์ในการรวมตัวของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรวมตัวกันในเรื่องข้าว ซึ่งควรเน้นที่ประเด็นเรื่องการวิจัยและพัฒนา การพยากรณ์ การกำจัดโรคแมลง และแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน โดยผลักดันให้เป็นศูนย์กลางการค้าข้าว ซึ่งหากสามารถผลักดันได้ก็จะเป็นการลดต้นทุนการผลิต และจะต้องมีการแข่งขันกันเพื่อให้เกิดจุดแข็งของการพัฒนา คือ การแปรรูปข้าว โดยจะต้องร่วมกันศึกษาว่าจะมีการต่อยอดข้าวที่มีคุณภาพได้อย่างไร เติบโตไปในทิศทางไหน อย่างไร เป็นผู้นำด้านข้าวประเภทไหน และจะต้องมีการร่วมมือและแข่งขันอย่างไร

นางสาวรังษิต ภูศิริภิญโญ กล่าวว่า สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีหน้าที่จัดทำสถิติภายใต้บริบทของอาเซียน ซึ่งบริบทของอาเซียนต่อการค้าข้าวนั้นได้มีการทำข้อตกลงว่าจะมีการเคลื่อนย้ายเสรี และยกเลิกกำแพงภาษีให้เหลือร้อยละ ๐ ภายในปี ๒๕๕๘ ซึ่งใน

หลายประเทศในอาเซียนยังไม่ได้มีการลดหรือยกเลิกภาษีอย่างจริงจัง อาทิ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เป็นต้น เนื่องจากประเทศดังกล่าวยังถือว่าสินค้าข้าวเป็นสินค้าอ่อนไหว แต่ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ ประเทศเวียดนามเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อสินค้าข้าว ราคาข้าวของประเทศไทยยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศเวียดนามที่มีราคาต่ำกว่าได้ ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เห็นว่าประเทศไทยควรจะเน้นคุณภาพของข้าว โดยเน้นที่ตลาดบน เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบในการมีพันธุ์ข้าวที่หลากหลาย และมีความสามารถในการผลิต จึงเห็นว่าควรมีความร่วมมือซึ่งกันและกันในทุกประเทศ

นายนิกร เมทธันธ์ กล่าวว่า ปัจจุบันภาคการค้าข้าวชบเซา จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันซื้อ-ขาย ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปัญหาที่ประสบอยู่คือ ไม่มีตลาดของตนเองในต่างประเทศ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่จะต้องใช้คือการใช้การตลาดนำการผลิต โดยรวมกลุ่ม ๑๐ ประเทศให้เป็นฐานการผลิตและการผลิตที่เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยลดอัตราภาษีและที่ไม่ใช่ภาษีลงให้ได้ อีกทั้งทวงมูลค่าเพิ่มทุกห่วงโซ่ให้กับเกษตรกรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบของสหกรณ์ ขณะนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เปิดตลาดเงินที่เมืองเซินเจิ้น เพื่อใช้เป็นช่องทางของเกษตรกรในการจำหน่ายสินค้า โดยจดทะเบียนการค้าไว้ ๑๐ รายการ แต่ขอการสนับสนุนจากภาครัฐ อาทิ ด้านกฎหมาย การติดต่อประสานงาน เป็นต้น ซึ่งหากเป็นด้านการเงินช่วยเหลือเกษตรกร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้การสนับสนุนอยู่แล้ว แต่เกษตรกรจะต้องหาตลาดเอง และตนขอเสนอแนะการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ AEC จำนวน ๔ ข้อ คือ

- ๑) ฐานการผลิตและตลาดเดียวกัน
- ๒) เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกร
- ๓) สร้างเครือข่าย
- ๔) สร้างตลาดสินค้า Premium

นางบุญเกิด ภาวนนท์ กล่าวว่า สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนน้อย ส่วนการเตรียมความพร้อมด้านชาวนั้นได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำจากกรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และกรมพัฒนาที่ดินแล้ว โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตทุ่งกุลารุสของประเทศไทยนั้น อาศัยธรรมชาติเป็นตัวแปรของความอุดมสมบูรณ์ แม้ไม่มีระบบชลประทานรองรับ แต่ยังมีข้อดี คือ การมีแก้มลิงที่คอยกักเก็บน้ำไว้บ้าง ประเทศไทยนั้นมีข้าวพันธุ์ดี แต่มีปัจจัยภายนอก

ที่ควบคุมไม่ได้คือ เรื่องน้ำ การเกษตรประสบปัญหาด้านการรวบรวมพันธุ์ข้าวเปลือกของสมาชิกสหกรณ์ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่ลดลง หากประเทศไทยสามารถรักษาข้าวหอมมะลิพันธุ์ที่ดีไว้ได้ ก็จะสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก ซึ่งสหกรณ์ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ และด้านการตลาดให้มากขึ้น

ประเด็นคำถามที่ ๒) จะมีการเตรียมงานระบบค้าข้าวให้มีคุณภาพได้อย่างไร และมีการผลักดันอย่างไร

นางสาวรังษิต ภูศิริภิญโญ กล่าวว่า สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ข้าวโดยเน้นการผลิตเป็นหลัก โดยมีการศึกษาว่าทำอย่างไรจึงจะลดต้นทุนการผลิตได้ และถ้าหากได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ เห็นว่าจะจะเป็นจุดแข็งที่จะทำให้ประเทศไทยได้เปรียบ ส่วนยุทธศาสตร์นั้นควรจะเน้นเรื่อง การพัฒนาแหล่งชลประทาน ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ตลอดจนนโยบายกระจายเมล็ดพันธุ์สู่สหกรณ์ และคิดค้นพันธุ์ข้าวเพราะข้าวถือว่าเป็นยา ซึ่งการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ควรมีการให้ความรู้แก่เกษตรกรรวมถึงข้อตกลงต่างๆในหลายรูปแบบ ดังนั้น ยุทธศาสตร์ด้านข้าวของประเทศไทยควรจะเป็นการดำเนินการผลิตให้มีคุณภาพและต้นทุนต่ำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นคำถามที่ ๓) การบูรณาการระบบการค้าข้าวจะสามารถทำได้หรือไม่

นางดารศร์ กิตติโยภาส กล่าวว่า ในต่างประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการบูรณาการอย่างจริงจัง โดยภาครัฐจะช่วยเหลือสหกรณ์ซึ่งเป็นภาคเอกชน แต่ภาครัฐกับภาคเอกชนในประเทศไทยจะเป็นคนละส่วนกัน หากมองในระดับนโยบายแล้ว ยังขาดโอกาสในการเจรจาต่อรองในเวทีที่ประชุมต่าง ๆ ประเด็นสำคัญคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการบริหารจัดการ และการถ่ายทอดความรู้อย่างไร เนื่องจากนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้สมบูรณ์อยู่แล้ว แต่จะนำไปปฏิบัติอย่างไร ต้องดูอย่างละเอียดว่ากิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัตินั้นก่อให้เกิดผลลัพธ์ได้หรือไม่อย่างไร หน่วยงานนั้นมีส่วนร่วมอย่างไร อย่างไรก็ดี กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับการกิจหลักให้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ซึ่งจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่าห่วงโซ่อุปทานเป็นแบบใด โดยนำโลจิสติกส์เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สอดคล้องกันเพื่อลดต้นทุน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมเรื่องพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตร

นางสาวรังษิต ภูศิริภิญโญ กล่าวว่า ปัจจุบันมีระบบการบูรณาการด้านข้าวในประเทศไทยอยู่แล้ว ซึ่งขณะนี้ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ โดยมีนายก-

รัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการฯ และเชิญผู้แทนฯ จากแต่ละกระทรวงมาให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็น ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถบูรณาการระบบการค้าข้าวได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ยังมีความขัดแย้งระหว่างผู้ผลิตกับผู้ค้า โดยพ่อค้าต้องการเปิดเสรีด้านการค้า แต่ถ้าหากมีการเปิดเสรีแล้วราคาสินค้าข้าวตกต่ำ ภาครัฐควรจะหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไร และเกษตรกรควรได้รับการเยียวยาอย่างไร

นายนิกร เมทอนันท์ กล่าวว่า ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้ความสนใจลูกค้าซึ่งเป็นเกษตรกรเพื่อใช้เป็นช่องทางให้มีรายได้ โดยมียุทธศาสตร์ที่ใช้สู่เป้าหมายคือลูกค้า ได้แก่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ชั้น โดยยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนโดยหน่วยงานตามภาระอำนาจหน้าที่ ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ชั้น ได้แก่

๑) จัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ และลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

๒) รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ๔,๐๐๐ กลุ่ม

๓) พบปะเจรจาเพื่อทำการค้าขาย

นางบุญเกิด กานนท์ กล่าวว่า การบูรณาการในภาครัฐนั้นมานานแล้ว แต่มีจุดอ่อนในหลายด้าน มีการสั่งการแต่ปฏิบัติไปอีกอย่าง ทุกอย่างเป็นการแข่งขันเพื่อพัฒนา การบูรณาการต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ชัดเจน ผลประโยชน์จึงจะตกอยู่กับประชาชน แต่ถ้าหากเห็นจะทำให้การบูรณาการนั้นไม่ยั่งยืน แต่ละประเทศมีมาตรฐานต่างกันมาก ต้องศึกษาความต้องการของแต่ละประเทศ แต่ปัญหาที่พบนั้น ภาครัฐส่วนใหญ่จะอ้างว่าไม่มีงบประมาณ ดังนั้น การเข้าสู่ AEC ต้องมีร่วมมืออย่างจริงจังและจริงจัง

ประเด็นคำถามที่ ๔) จะสามารถยกระดับรายได้เกษตรกรได้อย่างไร

นางดาเรศร์ กิตติโยภาส กล่าวว่า ในต่างประเทศภาครัฐมีการช่วยเหลือเกษตรกร แต่ประเทศไทยยังไม่มีตรงจุดนี้ แต่ถ้าหากสามารถดำเนินการได้ ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือมูลค่าที่เพิ่มขึ้น และเป็นการสนับสนุนผู้ด้อยโอกาส ซึ่งสิ่งดังกล่าวเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องสนับสนุนและผลักดันให้มากขึ้น

นางสาวรังษิณี ภูศิริภิญโญ กล่าวว่า ควรมีการดำเนินการตามที่ได้วางยุทธศาสตร์ไว้ คือ มาตรการ 3 ก. ดังนี้

- ๑) ประสิทธิภาพการผลิต
- ๒) ภาพลักษณ์สินค้า
- ๓) ดำเนินการผลิตให้มีคุณภาพ

นายนิกร เมทรนัง กล่าวว่ ควรใช้ยุทธศาสตร์ตลาดนำ โดยเน้นที่ความต้องการลูกค้า คุณภาพสินค้า รวมทั้งมีกฎหมายควบคุมอย่างเข้มงวด และมีการรับประกันคุณภาพสินค้า และเน้นสินค้าที่มีคุณภาพระดับ Premium

นางบุญเกิด ภานนท์ กล่าวว่ สหกรณ์ฯ เน้นให้สมาชิกทำข้าวคุณภาพ โดยเกษตรกรสมาชิกฯ ได้รับอบรมการผลิตข้าวคุณภาพจากกรมการข้าว โดยภาครัฐควรจะต้องให้การส่งเสริมด้านเครื่องจักรกล และอุปกรณ์อย่างเพียงพอเนื่องจากปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีเครื่องจักรกลนำมาใช้ภาคการเกษตรอย่างกว้างขวางมาก

การสัมมนาช่วงบ่าย เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา

ประเด็นคำถาม

๑. บริบทอาเซียนต่อระบบการค้าข้าวเป็นอย่างไรบ้าง
๒. การเตรียมความพร้อมของผู้มีส่วนได้เสียของระบบการค้าข้าว ควรทำอย่างไร
๓. หน่วยงานของท่านมีส่วนในการพัฒนาระบบการค้าข้าวอย่างไรบ้าง
๔. ท่านจะยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีรายได้สูงขึ้นอย่างไรได้
อย่างไร ท่านจะประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อระบบการค้าข้าวได้อย่างไร

หมายเหตุ : ระบบการค้าข้าวประกอบด้วย

๑. การค้า
๒. การผลิต
๓. โลจิสติกส์
๔. กฎ ระเบียบ และกฎหมาย

วิทยากร : รอบบ่าย

๑. ศาสตราจารย์สุภาพณา บุญหล้า
ผู้ดำเนินรายการ
๒. นายบุญชอบ พุ่มไพจิตร
รองประธานมูลนิธิสถาบันโลจิสติกส์แห่งเอเชีย

๓. นายเจียรวิวิท บุญกุลศรีศักดิ์
ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๕ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
๔. นายพงษ์ศักดิ์ พิบูลศักดิ์
ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ประเด็นคำถามที่ ๑) บริบทอาเซียนต่อระบบการค้าข้าวเป็นอย่างไรบ้าง

ประเด็นคำถามที่ ๔) ท่านจะยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวให้มีรายได้สูงขึ้นอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

นายบุญชอบ พุ่มไพจิตร กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านข้าว จากข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ประเทศไทยสามารถส่งออกข้าวได้ ๒.๗ ล้านตัน ในช่วงปีแรก และสหรัฐ ส่งออกได้ประมาณ ๒ ล้านตัน แต่เมื่อรวมทั้งปีแล้วเวียดนามกลับเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนไทยทั้งปี รวมส่งออกได้ ประมาณ ๖ ล้านตัน ซึ่งประเทศที่เป็นผู้ผลิตข้าว รายใหญ่ต่าง ๆ มีความพยายามที่จะทำพืชตัดแต่งพันธุกรรม (GMO) ให้ข้าวมีสารอาหาร และทนต่อโรคต่างๆ ซึ่งในอนาคตสินค้าข้าว GMO นี้จะเป็นคู่แข่งรายสำคัญของเรา ซึ่งสินค้า การเกษตรของเราเมื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่นมีราคาสูงมาก แต่ประเทศไทยติด ปัญหาด้านการส่งออก และขอยกกรณีตัวอย่าง เกษตรกรในญี่ปุ่นที่มีการส่งเสริมเกษตรกร ให้มีรายได้สูงขึ้น นอกจากนี้ นายบุญชอบ พุ่มไพจิตร กล่าวอีกว่า เกษตรกรจะร่ำรวยได้ต้องมี องค์ประกอบ ดังนี้

ร : รัฐสนับสนุน

ผ : พัฒนาภาคการผลิต

ต : ลดต้นทุนการผลิต

การเตรียมความพร้อมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านข้าว ถ้าทำการเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่น เช่นในระบบ QC ประเทศไทยต้องมีวินัยในการเรียนรู้ และพัฒนาระบบ QC อย่างจริงจังให้มากขึ้น

ประเด็นคำถามที่ ๒) การเตรียมความพร้อมของผู้มีส่วนได้เสียของระบบการค้าข้าว ควรทำอย่างไร

ศาสตราจารย์ฐาปนา บุญหล้า กล่าวถึงข้อมูลของการเก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และ ผลผลิตข้าวต่อไร่มีของประเทศต่าง ๆ ในโลกมีดังต่อไปนี้

ตาราง ๑ พื้นที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม ผลผลิตข้าวต่อไร่ ของประเทศต่าง ๆ
ปีการผลิต ๒๕๕๓/๕๔

ประเทศ	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ล้านไร่)	ผลผลิตรวม (ล้านตันข้าวสาร)	ผลผลิตข้าวเปลือก เฉลี่ยต่อไร่ (ก.ก./ไร่)
ทั่วโลก	๙๘๕.๐๐	๔๔๙.๓๐	๖๘๐
อินเดีย	๒๖๗.๘๘	๙๕.๙๘	๕๓๘
จีน	๑๘๖.๖๙	๑๓๗.๐๐	๑,๐๔๘
อินโดนีเซีย	๗๕.๕๐	๓๕.๕๐	๗๔๗
บังกลาเทศ	๗๓.๑๓	๓๑.๗๐	๖๕๐
ไทย	๖๖.๖๙	๒๐.๒๖	๔๖๑
เวียดนาม	๔๗.๕๖	๒๖.๓๗	๘๘๘
พม่า	๔๓.๗๕	๑๐.๕๓	๓๗๖
ฟิลิปปินส์	๒๗.๑๙	๑๐.๔๕	๕๙๐
กัมพูชา	๑๗.๓๘	๔.๒๓	๓๘๑
สหรัฐอเมริกา	๙.๑๒	๗.๕๙	๑,๒๐๖
ลาว	๕.๔๔	๑.๓๙	๔๐๖
มาเลเซีย	๔.๑๙	๑.๖๔	๖๐๒
อียิปต์	๒.๘๑	๓.๑๐	๑,๕๙๗
เปรู	๒.๔๔	๑.๙๔	๑,๑๖๕
อื่นๆ	๑๕๕.๒๓	๖๑.๕๓	-

ที่มา : กระทรวงเกษตร สหรัฐอเมริกา, ๒๕๕๕

ตาราง ๒ การผลิต การบริโภค และการส่งออก-นำเข้าข้าวของประเทศในอาเซียน
ในปีการผลิต ๒๕๕๓/๕๔

อันดับ	ประเทศ	ประชากร* (ล้านคน)	ผลผลิต ข้าวสาร (ล้านตัน)	บริโภคใน ประเทศ (ล้านตัน)	ส่งออก (ล้านตัน)	นำเข้า (ล้านตัน)	ปริมาณการ ส่งออกของ ไทยในตลาด อาเซียน ปี ๒๕๕๓ (ตัน)
๑.	บรูไน	๐.๔	-	-	-	-	๒๖,๓๖๔
๒.	กัมพูชา	๑๔.๓	๔.๒๓	๓.๓๗	๐.๘๖	-	๒๒,๑๔๕
๓.	อินโดนีเซีย	๒๓๔.๔	๓๕.๕๐	๓๙.๐๐	-	๓.๑๐	๒๗๗,๓๐๕
๔.	ลาว	๖.๔	๑.๓๙	-	-	-	๒๓,๖๕๑
๕.	มาเลเซีย	๒๘.๓	๑.๖๔	-	-	๑.๐๘	๑๘๓,๖๗๗
๖.	พม่า	๖๑.๒	๑๐.๕๓	๑๐.๑๐	๐.๗๘	-	๔๔๒
๗.	ฟิลิปปินส์	๙๔.๐	๑๐.๔๕	๑๒.๙๐	-	๑.๒๐	๕๑๐,๙๔๑
๘.	ไทย	๖๓.๙	๒๐.๒๖	๑๐.๓๐	๑๐.๖๕	-	-
๙.	เวียดนาม	๘๘.๓	๒๖.๓๗	๑๙.๔๐	๗.๐๐	๐.๕๐	๒,๖๑๐
๑๐.	สิงคโปร์	๕.๒	-	-	-	-	๑๕๖,๐๑๒
รวม		๕๙๖.๔		๙๕.๐๗	๑๙.๒๙	๕.๘๘	๑,๒๐๓,๑๘๓

ตาราง ๓ การวัดความสามารถในการแข่งขันในด้านการผลิตข้าวของประเทศไทยกับเวียดนาม

ลำดับ	ปัจจัย	น้ำหนัก	ไทย	เวียดนาม
๑.	ความสามารถในการวิจัยและพัฒนา	๑๐	๑	๐
๒.	ความสามารถด้านเทคโนโลยี	๑๐	๑	๐
๓.	โครงสร้างการผลิต	๑๐	๑	๐
๔.	ความเหมาะสมของพื้นที่ และสภาพแวดล้อม	๑๐	๑	๐
๕.	ระบบโลจิสติกส์	๑๐	๑	๐
๖.	มาตรฐานค่าข้าว	๑๐	๑	๐
๗.	ต้นทุนการผลิตข้าว	๑๐	๐	๑
๘.	ผลผลิตต่อไร่	๑๐	๐	๑
๙.	ภาพลักษณ์ของสินค้า	๑๐	๑	๐

๑๐.	ส่วนแบ่งการตลาด	๑๐	๑	๐
๑๑.	นโยบายของรัฐ ด้านการผลิต ด้านการตลาด	๕ ๕	๑ ๐	๑ ๑
รวมคะแนนถ่วงน้ำหนัก		๑๑๐	๘๕	๓๐
ร้อยละ		๑๐๐	๗๗.๒๗	๒๗.๒๗

ประเด็นคำถามที่ ๓) หน่วยงานของท่านมีส่วนในการพัฒนาระบบการค้าข้าวอย่างไรบ้าง

นายเจริญวิทย์ บุญกลมศรีศักดิ์ ได้กล่าวว่า ข้าวหอมมะลิเป็นเอกลักษณ์ของข้าวไทย แต่ทุกวันนี้ข้าวหอมมะลิไทยคุณภาพเริ่มลดลงจากการเผาซึ่งข้าว ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้จุลินทรีย์ในดินลดลงและคุณภาพข้าวลดลงเช่นกัน และหากกล่าวถึงการจัดลำดับคู่แข่งชั้นในการค้าข้าวควรมีคัดแยกว่าแต่ละประเทศต้องการข้าวประเภทใด และอย่างไร ซึ่งในการเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวควรถือเปรียบเทียบพันธุ์เดียวกัน จากข้อมูลตาราง ๑ - ๓ ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้มีคัดแยกพันธุ์ข้าวเป็นต้น

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้เน้นการทำงานทางด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยในส่วนของโรงสีแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. โรงงานขนาดเล็ก จำนวน ๓๕,๘๙๗ แห่ง
๒. โรงงานขนาดกลาง จำนวน ๘๖๔ แห่ง
๓. โรงงานขนาดใหญ่ จำนวน ๒,๑๐๖ แห่ง

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมพิจารณาด้านประสิทธิภาพ จากทั้งประเภทโรงงาน ๒ และ ๓ จากการให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดอบรมกระบวนการผลิตด้านต่าง ๆ เช่น เครื่องกะเทาะเครื่องขัดข้าว และโรงสีต่าง ๆ ที่เข้าร่วมอบรมต้องจัดทำองค์ความรู้มาเสนอแก่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งทางกรมมีศูนย์อบรมทั้งหมด ๘ ศูนย์ โดยมีข้อกำหนดดังนี้

๑. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โรงสีต้องแปรรูปข้าวได้มากขึ้น ร้อยละ ๕ ซึ่งโรงสีตัวอย่างที่สามารถปฏิบัติได้ ก็จะนำไปเป็นโมเดลให้โรงสีอื่นต่อไป

๒. เครื่องเกี่ยวนวดข้าวกับการเพิ่มผลผลิต (Productivity) โดยเครื่องเกี่ยวนวดข้าวต้องลดความสูญเสียการเก็บเกี่ยว ร้อยละ ๒ โดยทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจะออก

ใบรับรองเครื่องจักรเกี่ยวนวดข้าวที่สามารถลดความสูญเสียในการเก็บเกี่ยวได้ ซึ่งเครื่องเกี่ยวนวดข้าวนี้ทำในประเทศไทยและสามารถส่งออกไปยังต่างประเทศ

ประเด็นคำถามที่ ๕) ท่านจะประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อระบบการค้าข้าวได้อย่างไร

นายพงษ์ศักดิ์ พิบูลศักดิ์กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยในอนาคตไม่ควรมุ่งไปสู่ ๓ แนวทาง ดังนี้

๑. การพัฒนาอุตสาหกรรมที่สิ้นเปลืองพลังงาน เพราะไทยพึ่งพิงการนำเข้าทำให้ไทยมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น

๒. ไทยไม่ควรจะพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทำลายมลภาวะสูง เพราะไทยเป็นผู้ผลิตข้าวหอมมะลิที่มีชื่อเสียง มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม แต่หากมลภาวะไปทำลายสิ่งแวดล้อมไปทั้งหมดไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓. ไม่ควรมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากเพราะขณะนี้ไทยเองก็อาศัยแรงงานต่างด้าวค่อนข้างสูง ประกอบกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC แรงงานจะหมุนเวียนบ่อย และประเทศไทยควรมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมด้านข้าวไปสู่ ๓ แนวทาง ได้แก่

๔. ขยายห่วงโซ่การผลิตข้าวให้ยาวขึ้นเพื่อที่จะทำให้เข้มแข็งสามารถรองรับปัจจัยเสี่ยงจากเศรษฐกิจโลกเพื่อให้ไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการค้าข้าว หรือ HUB ในภูมิภาคอาเซียนเพื่อขยายตลาดไปยังจีน อาเซียน และอินเดีย

๕. การพัฒนาห่วงโซ่อุตสาหกรรมให้มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมากขึ้น ใช้จุดเด่นของข้าวไทยที่มีอยู่ และเพิ่มมูลค่าไปสู่สินค้าสำเร็จรูปและสำเร็จรูป

๖. พัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนซึ่งกำลังเป็นทิศทางของโลกเพื่อป้องกันการขาดแคลนพลังงานในการผลิตข้าวในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

- กลุ่มเกษตรกรต้องการสร้างโรงสีของตนเองในชุมชน ที่มีพื้นที่ในการเพาะปลูก ๑,๕๐๐ ไร่ และมีการระดมทุนเกษตรกรคนละ ๑,๐๐๐ บาท ซึ่งหากเกษตรกรสามารถเป็นเจ้าของโรงสีเอง และมีภาครัฐสนับสนุนก็จะเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดี

- ขอสนับสนุนระบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นกระบวนการในการพัฒนาประเทศ เช่น การส่งออกข้าว เกษตรกรต้องโดนกดราคาในการส่งออกจากพ่อค้าคนกลาง และภาครัฐ

บางส่วนที่บางครั้งก็มีการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาดในการให้ข้อมูลกับเกษตรกร ซึ่งระบบเศรษฐกิจพอเพียงต้องการเพียงภูมิปัญญาชุมชนเพื่อการแก้ปัญหาด้วยตนเองในชุมชน

คำถามจากผู้เข้าร่วมสัมมนา AEC เกษตรกรได้อะไร

นายเจียรวิทย์ บุญกลมศรีศักดิ์ ได้กล่าวว่า การเปิด AEC คือข้อตกลงในอาเซียนที่จะนำสินค้า บริการ แรงงาน มาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอย่างเสรีมากขึ้น โดยคนไทยควรเตรียมตัวที่จะรับการแลกเปลี่ยนการซื้อขายสินค้าให้มากขึ้น ทั้งเตรียมตัวบริโภคสินค้า และการเตรียมตัวขายสินค้าเช่นกัน

ศาสตราจารย์ฐาปนา บุญหล้า กล่าวว่า โอกาสในการพัฒนาของอาเซียน ใน ๑๐ ประเทศ มีดังต่อไปนี้

๑. ตลาดกว้างขึ้น
 ๒. ความรู้มากขึ้น
 ๓. แรงงาน
 ๔. เทคโนโลยี
 ๕. เงินทุน
-